

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē sundarakāṇḍē

॥ *navamaḥ sargaḥ* ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ navamaḥ sargaḥ ॥

rāvaṇasya bhavanaṃ puṣpakavimānaṃ sundaranivēśanaṃ
cāvalōkya hanumatā tatra suptānāṃ sahasraśaḥ sundarīṇāṃ
samavalōkanam

tasyālayavarīṣṭhasya
madhyē vimalamāyatam |
dadarśa bhavanaśrēṣṭhaṃ
hanumān mārutātmajaḥ ॥ 5.9.1 ॥

ardhayōjanavistīrṇa -
māyatam yōjanaṃ mahat |
bhavanaṃ rākṣasēndrasya
bahuprāsādasaṅkulam ॥ 5.9.2 ॥

mārgamāṇastu vaidēhīṃ
sītāmāyatalōcanām |
sarvataḥ paricakrāma
hanūmānarisūdanaḥ ॥ 5.9.3 ॥

uttamaṃ rākṣasāvāsaṃ
hanumānavalōkayan |
āśasādātha lakṣmīvān
rākṣasēndranivēśanam ॥ 5.9.4 ॥

caturviṣāṇairdviradai -
 striviṣāṇaistathaiva ca |
 parikṣiptamasambādham
 rakṣyamāṇamudāyudhaiḥ || 5.9.5 ||

rākṣasībhiśca patnībhi
 rāvaṇasya nivēśanam |
 āhṛtābhiśca vikramya
 rājakanyābhirāvṛtam || 5.9.6 ||

tannakramakarākīrṇam
 timiṅgilajhaṣākulam |
 vāyuvēgasamādhūtam
 pannagairiva sāgaram || 5.9.7 ||

yā hi vaiśravaṇē lakṣmī -
 ryā candrē harivāhanē |
 sā rāvaṇagrḥē ramyā
 nityamēvānapāyinī || 5.9.8 ||

yā ca rājñāḥ kubērasya
 yamasya varuṇasya ca |
 tādrśī tadviśiṣṭā vā
 ṛddhī rakṣōgrḥēṣviha || 5.9.9 ||

tasya harmyasya madhyastha -
 vēśma cānyat sunirmitam |
 bahuniryūhasaṃyuktaḥ
 dadarśa pavanātmajaḥ || 5.9.10 ||

brahmaṇō'rthē kṛtaṃ divyaṃ
 divi yad viśvakarmaṇā |
 vimānaṃ puṣpakaṃ nāma
 sarvaratnavibhūṣitam || 5.9.11 ||

parēṇa tapasā lēbhē
 yat kubēraḥ pitāmahāt |
 kubēramōjasā jītvā
 lēbhē tad rākṣasēśvaraḥ || 5.9.12 ||

īhāmṛgasamāyuktaiḥ
 kārtasvarahiraṇmayaiḥ |
 sukr̥tairācitaṃ stambhaiḥ
 pradīptamiva ca śriyā || 5.9.13 ||

mērumandarasaṅkāśai -
 rullikhadbhirivāmbaram |
 kūṭāgāraiḥ śubhāgāraiḥ
 sarvataḥ samalaṅkṛtam || 5.9.14 ||

jvalanārkapratikāśaiḥ
 sukr̥taṃ viśvakarmaṇā |
 hēmasōpānayaṃ ca
 cārupravaravēdikam || 5.9.15 ||

jālavātāyanairiyuktaṃ
 kāñcanaiḥ sphāṭikairapi |
 indranīlamahānīla -
 maṇipravaravēdikam || 5.9.16 ||

vidrumēṇa vicitrēṇa

maṇibhiśca mahāadhanaiḥ |

nistulābhiśca muktābhi -

stalēnābhivirājitam || 5.9.17 ||

candanēna ca raktēna

tapanīyanibhēna ca |

supuṇyagandhinā yukta -

mādictyataruṇōpamam || 5.9.18 ||

kūṭāgārairvarākārai -

rvividhaiḥ samalaṅkṛtam |

vimānaṃ puṣpakaṃ divya -

mārurōha mahākapiḥ |

tatrasthaḥ sarvathō gandhaṃ

pānabhakṣyānnasambhavam || 5.9.19 ||

divyaṃ sammūrcchitaṃ jighran

rūpavantamivānilam |

sa gandhastaṃ mahāsattvaṃ

bandhurbandhumivōttamam || 5.9.20 ||

ita ēhītyuvācēva

tatra yatra sa rāvaṇaḥ |

tatastāṃ prasthitaḥ śālāṃ

dadarśa mahatīṃ śivām || 5.9.21 ||

rāvaṇasya mahākāntāṃ

kāntāmiva varastriyam |

maṇisōpānavikṛtām

hēmajālavirājitām || 5.9.22 ||

sphāṭikairāvṛtatalām

dantāntaritarūpikām |

muktāvajrapravālaisca

rūpyacāmīkarairapi || 5.9.23 ||

vibhūṣitām maṇistambhaiḥ

subahustambhabhūṣitām |

samairṛjubhiratyuccaiḥ

samantāt suvibhūṣitaiḥ || 5.9.24 ||

stambhaiḥ pakṣairivātyuccai -

rdivam samprasthitāmiva |

mahatyā kuthayā”stīrṇām

pr̥thivīlakṣaṇāṅkayā || 5.9.25 ||

pr̥thivīmiva vistīrṇām

sarāṣṭragṛhaśālinīm |

nāditām mattavihagai -

rdivyagandhādhivāsitām || 5.9.26 ||

parārdhyāstaraṇōpētām

rakṣō’dhipaniṣēvitām |

dhūmrāmagurudhūpēna

vimalām haṁsapāṇḍurām || 5.9.27 ||

patrapuṣpōpahārēṇa

kalmāṣīmiva suprabhām |

manasō mōdajananīm
varṇasyāpi prasādhinīm || 5.9.28 ||

tām śōkanāśinīm divyām
śriyaḥ sañjananīmiva |
indriyāṇindriyārthaistu
pañca pañcabhiruttamaiḥ || 5.9.29 ||

tarpayāmāsa mātēva
tadā rāvaṇapālītā |
svargō'yaṁ dēvalōkō'ya -
mindrasyāpi purī bhavēt |
siddhirvēyaṁ parā hi syā -
dityamanyata mārutiḥ || 5.9.30 ||

pradhyāyata ivāpaśyat
pradīpāṁstatra kāñcanān |
dhūrtāniva mahādhūrtai -
rdēvanēna parājitān || 5.9.31 ||

dīpānāṁ ca prakāśēna
tējasā rāvaṇasya ca |
arcirbhirbhūṣaṇānāṁ ca
pradīptētyabhyamanyata || 5.9.32 ||

tatō'paśyat kuthāsīnaṁ
nānāvarṇāmbarasrajam |
sahasraṁ varanārīṇāṁ
nānāvēṣavibhūṣitam || 5.9.33 ||

parivṛttē'rdharātrē tu
 pānanidrāvaśaṃ gatam |
 krīḍitvōparataṃ rātrau
 prasuptaṃ balavat tadā || 5.9.34 ||

tat prasuptaṃ virurucē
 niḥśabdāntarabhūṣitam |
 niḥśabdahaṃsabhamaram
 yathā padmavanaṃ mahat || 5.9.35 ||

tāsāṃ saṃvṛtadāntāni
 mīlitākṣīni mārutiḥ |
 apaśyat padmagandhīni
 vadanāni suyōṣitām || 5.9.36 ||

prabuddhānīva padmāni
 tāsāṃ bhūtvā kṣapākṣayē |
 punaḥ saṃvṛtapatrāni
 rātrāviva babhustadā || 5.9.37 ||

imāni mukhapadmāni
 niyataṃ mattaṣaṭpadāḥ |
 ambujānīva phullāni
 prārthayanti punaḥ punaḥ || 5.9.38 ||

iti vāmanyata śrīmā -
 nupapattyā mahākapiḥ |
 mēnē hi guṇatastāni
 samāni salilōdbhavaiḥ || 5.9.39 ||

sā tasya śuśubhē śālā
 tābhiḥ strībhīrvirājitā |
 śaradīva prasannā dyau -
 stārābhirabhiśōbhitā || 5.9.40 ||

sa ca tābhiḥ parivṛtaḥ
 śuśubhē rākṣasādhipaḥ |
 yathā hyuḍupatiḥ śrīmāṃ -
 stārābhiriva saṃvṛtaḥ || 5.9.41 ||

yāścyavantē'mbarāt tārāḥ
 puṇyaśēṣasamāvṛtāḥ |
 imāstāḥ saṅgatāḥ kṛtsnā
 iti mēnē haristadā || 5.9.42 ||

tārāṇāmiva suvyaktaṃ
 mahatīnāṃ śubhārciṣāṃ |
 prabhāvarṇaprasādāśca
 virējustatra yōṣitām || 5.9.43 ||

vyāvṛttakacapīnasra -
 kprakīrṇavarabhūṣaṇāḥ |
 pānavyāyāmakālēṣu
 nidrōpahatacētasah || 5.9.44 ||

vyāvṛttatilakāḥ kāścīt
 kāścidudbhrāntanūpurāḥ |
 pārśvē galitahārāśca
 kāścīt paramayōṣitah || 5.9.45 ||

muktāhāravṛtāścānyāḥ
 kāścīt prasrastavāsasaḥ |
 vyāviddharaśanādāmāḥ
 kiśōrya iva vāhitāḥ || 5.9.46 ||

akuṇḍaladharāścānyā
 vicchinnamṛditaśrajaḥ |
 gajēndramṛditāḥ phullā
 latā iva mahāvanē || 5.9.47 ||

candrāṃśukiraṇābhāśca
 hārāḥ kāsāñcidudgatāḥ |
 haṃsā iva babhuh suptāḥ
 stanamadhyēṣu yōṣitām || 5.9.48 ||

aparāsāṃ ca vaidūryāḥ
 kādambā iva pakṣiṇaḥ |
 hēmasūtrāṇi cānyāsāṃ
 cakravākā ivābhavan || 5.9.49 ||

haṃsakāraṇḍavōpētā -
 ścakravākōpaśōbhitāḥ |
 āpagā iva tā rēju -
 rjaghanaiḥ pulinairiva || 5.9.50 ||

kiṅkiṇījālasaṅkāśā -
 stā hēmavipulāmbujāḥ |
 bhāvagrāhā yaśastīrāḥ
 suptā nadya ivābabhuh || 5.9.51 ||

mṛduṣvaṅgēṣu kāsāñcit
 kucāgrēṣu ca saṁsthitāḥ |
 babhūvurbhūṣaṇānīva
 śubhā bhūṣaṇarājayaḥ || 5.9.52 ||

aṁśukāntāśca kāsāñci -
 nmukhamārutakampitāḥ |
 uparyupari vaktrāṇām
 vyādhūyantē punaḥ punaḥ || 5.9.53 ||

tāḥ patākā ivōddhūtāḥ
 patnīnām ruciraprabhāḥ |
 nānāvarṇasuvarṇānām
 vaktramūlēṣu rējirē || 5.9.54 ||

vavalguścātra kāsāñcit
 kuṇḍalāni śubhārciṣām |
 mukhamārutasaṅkumpai -
 rmandam mandam ca yōṣitām || 5.9.55 ||

śarkarāsavagandhaḥ sa
 prakṛtyā surabhiḥ sukhaḥ |
 tāsām vadananiḥśvāsaḥ
 siṣēvē rāvaṇam tadā || 5.9.56 ||

rāvaṇānanaśaṅkāśca
 kāścid rāvaṇayōṣitaḥ |
 mukhāni ca sapatnīnā -
 mupājighran punaḥ punaḥ || 5.9.57 ||

atyartham saktamanasō
 rāvaṇē tā varastriyaḥ |
 asvatantrāḥ sapatnīnām
 priyamēvācaramstadā || 5.9.58 ||

bāhūnupanidhāyānyāḥ
 pārihāryavibhūṣitān |
 aṁśukāni ca ramyāṇi
 pramadāstatra śiśyirē || 5.9.59 ||

anyā vakṣasi cānyasyā -
 stasyāḥ kācit punarbhujam |
 aparā tvaṅkamanyasyā -
 stasyāścāpyaparā kucau || 5.9.60 ||

ūrupārśvakaṭiprṣṭha -
 manyōnyasya samāśritāḥ |
 parasparaniviṣṭāṅgyō
 madasnēhavaśānugāḥ || 5.9.61 ||

anyōnyasyāṅgasamsparsāt
 prīyamāṇāḥ sumadhyamāḥ |
 ēkīkṛtabhujāḥ sarvāḥ
 suṣupustatra yōṣitaḥ || 5.9.62 ||

anyōnyabhujasūtrēṇa
 strīmālā grathitā hi sā |
 mālēva grathitā sūtrē
 śuśubhē mattaṣaṭpadā || 5.9.63 ||

latānāṃ mādhavē māsi
 phullānāṃ vāyusēvanāt |
 anyōnyamālāgrathitaṃ
 saṃsaktakusumōccayam || 5.9.64 ||

prativēṣṭitasuskandha -
 manyōnyabhramarākulam |
 āsīd vanamivōddhūtaṃ
 strīvanam rāvaṇasya tat || 5.9.65 ||

ucitēṣvapi suvyaktaṃ
 na tāsāṃ yōṣitaṃ tadā |
 vivēkaḥ śakya ādhātum
 bhūṣaṇāṅgāmbarasrajām || 5.9.66 ||

rāvaṇē sukhasaṃviṣṭē
 tāḥ striyō vividhaprabhāḥ |
 jvalantaḥ kāñcanā dīpāḥ
 prēkṣantō nimīṣā iva || 5.9.67 ||

rājarṣivipradaityānāṃ
 gandharvāṇāṃ ca yōṣitaḥ |
 rakṣasāṃ cābhavan kanyā -
 stasya kāmavaśāṅgatāḥ || 5.9.68 ||

yuddhakāmēna tāḥ sarvā
 rāvaṇēna hṛtāḥ striyaḥ |
 samadā madanēnaiva
 mōhitāḥ kāścidāgatāḥ || 5.9.69 ||

na tatra kāścīt pramadāḥ prasahya
 vīryōpapannēna guṇēna labdhāḥ |
 na cānyakāmāpi na cānyapūrvā
 vinā varārham janakātmajām tu || 5.9.70 ||

na cākulīnā na ca hīnarūpā
 nādakṣiṇā nānupacārayuktā |
 bhāryābhavat tasya na hīnasattvā
 na cāpi kāntasya na kāmanīyā || 5.9.71 ||

babhūva buddhistu harīśvarasya
 yadīdṛśī rāghavadharmapatnī |
 imā mahārākṣasarājabhāryāḥ
 sujātamasyēti hi sādhubuddhēḥ || 5.9.72 ||

punaśca sō'cintayadāttarūpō
 dhruvaṃ viśiṣṭā guṇatō hi sītā |
 athāyamasyām kṛtavān mahātmā
 laṅkēśvaraḥ kaṣṭamanāryakarma || 5.9.73 ||

|| ityārṣe śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē
 sundarakāṇḍē navamaḥ sargaḥ ||